

18.3.2016

Verkkosääntöfoorumi 1/2016

Aika Torstai 17.3.2016 klo 13:00-16:00

Paikka Holiday Inn Messukeskus, Helsinki

1 [Foorumin avaus ja ehdotus työjärjestykseksi](#)

Fingridin Ritva Hirvonen avasi tilaisuuden ja toivotti paikalla olijat tervetulleiksi ensimmäiseen verkkosääntöfoorumin tapaamiseen. Todettiin, että kutsu tilaisuuteen on julkaistu Fingridin internet-sivuilla Asiakkaat -kohdan alla olevilla [verkkosääntöfoorumin](#) sivuilla. Lisäksi sähköpostitse oli lähetetty kutsut niille, jotka olivat ilmaisseet halukkuutensa osallistua verkkosääntöfoorumin toimintaan.

Fingridin Satu Viljainen esitteli verkkosääntöfoorumin tavoitteet ja ehdotuksen työjärjestykseksi. Luonnos verkkosääntöfoorumin työjärjestykseksi oli julkaistu etukäteen Fingridin internetsivuilla. Ehdotettu [työjärjestys](#) hyväksyttiin verkkosääntöfoorumin työjärjestykseksi.

Verkkosääntöfoorumin tavoitteena on edistää keskustelua eurooppalaisiin verkkosääntöihin liittyvistä asioista. Tarkoituksena on koota yhteen sähkömarkkinoiden sidosryhmien näkemyksiä verkkosääntöjen vaikutuksista heidän toimintaansa. Verkkosääntöfoorumi täydentää verkkosääntöjen käyttöönottoon liittyviä julkisia kuulemisia. Verkkosääntöfoorumi ei ole päätöksentekoaikaa.

Verkkosääntöfoorumi on kaikille avoin tilaisuus, jonka asialistalle kuka tahansa voi ehdottaa aiheita. Verkkosääntöfoorumi kokoontuu kolme kertaa vuodessa Helsingin seudulla. Esitysmateriaalit julkaistaan internetissä. Tapaamisiin liittyvistä asioista tiedotetaan verkkosääntöfoorumin internetsivuilla ja postituslistalla. Tapaamisten käytännön järjestelyistä vastaa Fingrid, joka myös toimii tapaamisten puheenjohtajana.

Verkkosääntöfoorumin postituslistalle voi ilmoittautua lähettämällä sähköpostia osoitteeseen verkkosaannot@fingrid.fi. Samaa osoitteeseen voi myös lähettää toiveitaan foorumin tapaamisissa käsiteltävistä asioista.

Seuraavat verkkosääntöfoorumin tapaamiset ovat keskiviikkona 24.8.2016 klo 12.30-16.00 ja tiistaina 29.11.2016 klo 12.30-16.00.

18.3.2016

2 Tilannekatsaus verkkosäätöjen voimaantulosta

Fingridin Ritva Hirvonen piti tilannekatsauksen verkkosäätöjen voimaantulosta. Tällä hetkellä verkkosäätöjä on valmistunut tai valmisteilla yhteensä kahdeksan kappaletta, joilla määritellään lainsäädännölliset puitteet eurooppalaisten sähkön sisämarkkinoiden toimintaperiaatteille, sähköjärjestelmän käytölle sekä liittynöille sähköjärjestelmään.

Markkinasäännöt ja niihin liittyvät aikataulut:

- *Capacity Allocation and Congestion Management (CACM)*; Komission asetus (2015/1222), tullut voimaan 14.8.2015
- *Forward Capacity Allocation (FCA)*; hyväksytty komitologiassa 10/2015, arvioitu voimaantulo 7/2016
- *Electricity Balancing (EB)*; odottaa komitologiaa, arvioitu alkaminen Q3/2016

Käytösäännöt ja niihin liittyvät aikataulut:

- *Transmission System Operation (SO)*; parhaillaan komitologiassa, äänestys suunniteltu 5/2016
- *Emergency & Restoration (ER)*; odottaa komitologiaa, arvioitu alkaminen 5/2016

Liityntäsäännöt ja niihin liittyvät aikataulut:

- *Requirements for Generators (RfG)*; hyväksytty komitologiassa 9/2015, arvioitu voimaantulo 4/2016
- *Demand Connection (DCC)*; hyväksytty komitologiassa 10/2015, arvioitu voimaantulo 6-10 kuukautta hyväksymisestä (ei vielä tarkempaa arviota)
- *HVDC Connection (HVDC)*; hyväksytty komitologiassa, arvioitu voimaantulo 6-10 kuukautta hyväksymisestä (ei vielä tarkempaa arviota)

3 Verkkosäätöihin liittyvät viranomaishyväksynät ja sidosryhmien rooli

Energiaviraston Jarno Lamponen kuvasi viranomaismenettelyä verkkosäätöihin liittyvien metodologioiden hyväksymisprosessissa sekä sidosryhmien roolia prosessissa.

Verkkosäätöihin liittyvien metodologioiden valmistelusta vastaavat kantaverkonhaltijat ja sähkömarkkinaoperaattorit yhdessä tai erikseen. Ennen voimaantuloa metodologioille on saatava viranomaiselta hyväksyntä.

Verkkosäätöihin liittyvät metodologiat ovat kolmen tasoisia: eurooppalaisia, alueellisia ja kansallisia. Eurooppa-tason hyväksymisissä kansalliset viranomaiset

18.3.2016

tekevät käsillä olevasta asiasta saman sisältöiset päätökset. Metodologia tulee voimaan vasta, kun päätös on annettu kaikissa jäsenvaltioissa. Päätöksenteon sujuvoittamiseksi viranomaiset ovat perustaneet yhteistyöfoorumin. Päätöksentekoon voivat osallistua vain EU:n jäsenvaltioiden viranomaiset, mutta osallistumisoikeus voi olla muillakin.

Sidosryhmien näkökulmien huomioon ottamiseksi verkkosääntöihin liittyvistä metodologioista on järjestettävä virallisia julkisia kuulemisia. Verkkosääntöjen edellyttämät viralliset julkiset kuulemiset ovat sidosryhmien ensisijainen vaikuttamiskanava verkkosääntöihin liittyvissä asioissa. Lisäksi viranomaiset voivat halutessaan järjestää myös epävirallisia täydentäviä kuulemisia. Esimerkiksi parhaillaan meneillään oleva NordRegin järjestämä FCA:han liittyvä kuuleminen on pohjoismaisten viranomaisten yhdessä järjestämä epävirallinen kuuleminen.

4

Useampi NEMO

[Energiaviraston toimenpiteet](#)

Jarno Lamponen kertoi Energiaviraston toimista liittyen CACM asetuksen (2015/1222) mukaiseen sähkömarkkinaoperaattorin nimeämiseen ja useamman sähkömarkkinaoperaattorin markkinoille tuloon. CACM edellyttää, että kaikilla EU:n yhteen liitettyjen sähkömarkkinoiden tarjousalueilla on oltava vähintään yksi nimetty sähkömarkkinaoperaattori (*Nominated Electricity Market Operator, NEMO*). Lisäksi asetus mahdollistaa sähköpörssien välisen kilpailun.

Energiavirasto on nimennyt Nord Pool AS:n sähkömarkkinaoperaattoriksi Suomeen joulukuussa 2015. Tammikuussa 2016 myös EPEX SPOT SE on hakenut lupaa ryhtyä tarjoamaan sähkömarkkinapalveluita Suomessa. Energiavirasto on myöntänyt luvan 23.2.2016. Tämä lupa voidaan peruuttaa, jos EPEX SPOT SE ei täytä kaupankäynnille asetettuja kansallisia vaatimuksia. Koska kyseessä ei ole nimeäminen sähkömarkkinaoperaattoriksi, lupaan liittyen on voimassa CACM:n mukaisia erityissäännöksiä. Näiden erityissäännösten mukaan yhdessä jäsenvaltiossa nimetyllä sähkömarkkinaoperaattorilla (NEMO) on oikeus tarjota vuorokausi- tai päivänsisäisten markkinoiden kaupankäyntipalveluja toisessa jäsenvaltiossa, ellei käsillä ole seuraavia esteitä:

- Jäsenvaltiossa on kaupankäyntipalveluiden monopoli
- Palveluiden toimittamiselle on teknisiä esteitä liittyen asetuksen tavoitteisiin tai käyttövarmuuteen
- Jäsenvaltion kaupankäyntisäännöt eivät ole yhteensopivia
- NEMO:lla on monopoli toisessa jäsenvaltiossa

18.3.2016

[Mitä edellytetään kantaverkkoyhtiöltä?](#)

Satu Viljainen kertoi Fingridin toimista useamman sähkömarkkinaoperaattoreiden markkinoille tulon mahdollistamiseksi. Fingridillä on lainsäädännöllinen velvoite järjestää siirtokapasiteetin syrjimätön jakaminen sähköpörssien välillä. Vastaava tilanne on käsillä myös muissa Pohjoismaissa. Pohjoismaiset TSO:t tekevät asiassa yhteistyötä. Aluehintojen ja systeemihintojen laskentaperiaatteisiin useamman sähköpörssin toiminta Pohjoismaissa ei vaikuta.

5

[Julkiset kuulemiset](#)

Ritva Hirvonen kertoi verkkosääntöjen edellyttämien metodologioiden kehittämiseen liittyvistä julkisista kuulemisista. Osa kuulemisista on eurooppalaisia (EU-taso), osa alueellisia ja osa kansallisia. Fingrid ilmoittaa kuulemisista verkkosivuillaan ja verkkosääntöfoorumin postituslistalla.

Alkuvuonna 2016 on julkisella Eurooppa-tason kuulemisella selvitetty sidosryhmien näkemyksiä kantaverkkoyhtiöille toimitettavista tuotanto- ja kulutustiedoista sekä eurooppalaisesta verkkomallista. Yhteisen verkkomallin tavoitteena on muun muassa optimoida markkinoille annettavan siirtokapasiteetin laskentaa. Verkkomallin rakentaminen edellyttää nykyistä yksityiskohtaisempaa ennustetietoa markkinatoimijoilta. Tämä voi tarkoittaa lisävelvoitteita markkinatoimijoille, ellei lopullinen menetelmäluonnos mahdollista poikkeamista ehdotetusta. Julkinen kuuleminen aiheesta on sulkeutunut, mutta asiasta on vielä mahdollista toimittaa lisätietoa suoraan Fingridille.

Keväällä 2016 (huhtikuu - toukokuu) on avautumassa kaksi verkkosääntöihin liittyvää virallista julkista kuulemista. Kuulemiset liittyvät markkinoille annettavan siirtokapasiteetin sitovuuteen sekä päivänsisäisen markkinan avautumis- ja sulkeutumisajankohtien määrittelyihin. Molemmat kuulemiset ovat Eurooppa-tasoisia.

CACM edellyttää eurooppalaisilta kantaverkonhaltijoilta ehdotusta vuorokausimarkkinoilla sovellettavasta yhtenäisestä aikarajasta, jonka jälkeen kantaverkkoyhtiöt eivät voi enää muuttaa markkinoille antamansa siirtokapasiteetin määrää. Koko EU:n alueella tullaan soveltamaan samaa sitovuuden takarajaa, joka saa olla enintään puoli tuntia ennen vuorokausimarkkinoiden sulkeutumisajankohtaa. Pohjoismaissa sitovuuden takaraja voi lyhentyä vuorokausimarkkinoilla nykyisin käytössä olevasta.

CACM:n mukaisesti kaikille tarjousalueiden rajoille on määriteltävä päivänsisäisen markkinan avautumis- ja sulkeutumisajankohta. Määrittelyjen ei tarvitse olla harmonisoituja koko EU:n alueella. Sulkeutumisajankohdan on mahdollistettava

18.3.2016

markkinatoimijoille kaupankäynti mahdollisimman lähellä reaaliaikaa ja toisaalta annettava siirtoverkonhaltijoille riittävästi aikaa käyttövarmuuden varmistamiseksi tarvittavaan suunnitteluun. Päivänsisäisen kaupankäynnin sulkeutumisajankohta voi enimmillään olla yksi tunti ennen markkina-aikayksikön alkua.

6 Tasehallinnan verkkosäätö

Fingridin Vesa Vänskä kertoi tasehallin verkkosäätöä (*Electricity Balancing, EB*) ajankohtaisista asioista. Verkkosäätöä komitologiakäsittely on alkamassa syksyllä 2016. Parhaillaan on käynnissä selvitys taseselvitysjakson pituuden harmonisoinnin vaikutuksista.

Euroopan energiaregulaattoreiden yhteistyöjärjestö ACER on ehdottanut taseselvitysjakson Euroopan laajuista harmonisointia siten, että yhteisen taseselvitysjakson pituus olisi 15 minuuttia. Eurooppalaisten kantaverkkoyhtiöiden yhteistyöjärjestö ENTSO-E:n on toimitettava asiasta kustannus-hyötyanalyysi huhtikuun 2016 loppuun mennessä. Sidosryhmille järjestetään työpaja aiheesta huhtikuun puolenvälin tienoilla.

Pohjoismaiset kantaverkkoyhtiöt ovat yhdessä käynnistäneet myös oman selvityksen harmonisoinnin vaikutuksista pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla. Yhtenä lähtökohtana on, että markkinatoimijoilla tulee olla mahdollisuus kaupankäyntiin taseselvitysjakson pituisilla tuotteilla, mikä aiheuttaisi muutostarpeita pohjoismaisten sähkömarkkinoiden tuoterakenteessa. Jos harmonisointiin mennään, taseselvitysjakson pituuteen on odotettavissa muutoksia aikaisintaan vuoden 2019 jälkipuoliskolla. Mahdollisuudet siirtymäaikojen pidentämiseen on lisäksi selvitettävä.

7 **Tilaisuuden päättäminen**

Puheenjohtaja päätti tilaisuuden klo 16.00.